

ijn, of de
recht
er in sla
n het ge
ze te ver
jke instel
den, be
zuiver te
dat noch
theoloog,
t, om den
kerkrecht,
te wrik
hoeksteen
vastligt,
saamge
die macht
Zending
de quali
ongelijk
terrein
catie van
gheid ver
e Bazuin
eraut be
e woorden
at de uit
na van an
a we niet
voor den
eerst den
hierin pro
et er toe,
ke is van
heologisch
if toe, dat
opgericht,
elke theo
met haar
wel het in
oot is, be
ant alzo
sh is door
gesproken
het derde
e het toch
e Bazuin
weder de
eefsel van
kortheds
et den his
en, waar
rmijdelijk
elen een
hun toe:
der Pari
voor m
n hea te
inspuipe
gevoelens
Nederdoo
n, die stelsel
aan n voorstel
ler Refor
hetisch en
vooraan,
t ze waar
len naam
was, aan
e methode
d. bruik niet
del is, om
aap we
wen, met
aanstaar
hn Stuart
een puur
Zulk een
de maat
tot een
gehandeld
peper, en
nlijke red
rulk een
een zelf
g man als
opmanche
nationale
ontwikke
op Gere
er van te
at, daarbij
breed uit
zelflijk zich
enen?
n nog al
bewijzen
liefde, als
elven ver
coholisme
hen nog
voorloof
e-theorie
trekt aan
ut karak

ter. De „geheel-onthouder“ van het echte stempel leeft bij de Griekse spreuk van het *Hydros men ariston*, water uw eenige drank. Hij woedt niet alleen tegen borrel en slok, maar even beslist tegen glas en beker, ook de bierkroes moet weg, het theeblad afgeschafte, en door geen koffie mag zijn bloed meer vergiftigd. Natuurlijk, al komt dit uit een anderen hoek, met even besliste uitbanning van tabak uit pijpen of tabak in „rollekens“ gerookt. Een lijn waarop men kwalijk kan doorgaan, zonder ten leste evenzeer tot afschaffing van peper en mosterd, muscaat en soetheit en alle prikkelend kruid te komen.

Eerst dan toch is op deze lijn het rustpunt bereikt, als geheel het zenuwleven aan geen andere prikkels dan die uit het gewone leven komen, is blootgesteld. De bekoring van dit stelsel ligt in zijn karakter van volstrektheid. Teatotaliter is zijn karakter den indruk, dat men een stuk leven ten offer heeft gebracht; een deel wereld voorgoed heeft afgesneden; getoond heeft de zedelijke kracht te bezitten, om zulk een daad van verloochening op éénmaal te realiseren; daardoor zijn behoeften aanmerkelijk te hebben verminderd; zoodoende minder afhankelijk te zijn geworden; en zich nu sterker te gevoelen dan voorheen.

De voorstelling, alsof het overgaan tot dit stelsel op zich zelf zooveel inspanning kostte is denkbeeldig. Dit hangt eenvoudig van den aanleg van iemands innerlijk bestaan af. Er zijn nu eenmaal besluiteelooze en resolute personen. Personen, in wie het *gevoel* op den voorgrond treedt, en anderen in wie het *willen* het machtigst is. Personen van sterk zinnelijke aanleg, en personen die van nature dorder bestaan. Slappe, zinnelijke, sentimentale lieden zult ge nu tot zulk een daad bijna nooit zien komen. Maar voor resolute, wilde, wat de Fransen noemen, *terre* karakters, kost het nemen van zulk een besluit niets. En zelfs zij die tusschen beide soorten in staan, en, zonder al te resoluut en wilgraag te zijn, toch meester van hun doen en laten zijn, en niet op drift en hartstocht drijven, voeren zulk een besluit bijna zonder kwelling of moeite op stand en voet uit.

Ge ziet dit telkens bij medisch advies tot onthouding. Laat een dokter, bij een keelzieke geroepen, rustig zeggen: „Natuurlijk geen enkel trekje aan pijp of sigaar meer. Dat zou genezing onmogelijk maken“, en er wordt aan geen rooken meer gedacht. Of ook laat hij bij congestieve verschijnselen, verklaren, dat het vaanzel spreekt, dat de patiënt *niets* alcoholisch mag nemen, en de waterkruik komt op tafel.

Dat effect wordt dan zonder eenige moeite bereikt, uitsluitend wij tegenover den zinnelijken trek de *zucht naar zelfbehoud* in de weegschaal komt te liggen. Weet ge dus duidelijk te maken, dat de geheel-onthouding een winst oplevert, die ruimschoots tegen het vorig genot opweegt, dan is de strijd spoedig beslist. De balans slaat over. En twee, drie dagen later ligt al de strijd reeds achter den rug.

Wie dit weersprekt, weersprekt de ervaring.

Nu zoekt deze theorie haar kracht in tweeledig overweging. De eerste is dat men om een kwaad met vrucht te kunnen bestrijden, er zelf principieel een volstrekt mede moet gebroken hebben. En ten andere, dat, al verlokke dit kwaad ons persoonlijk ook niet tot dronkenschap, eigen volstrekte onthouding de sfeer, het terrein waarop de drank nog leeft, moet helpen inperken, om den drank aldoor voet voor voet terug te dringen, tot hij ten leste geen terrein meer overhoudt.

Krakten het eerste motief wil men zelfs bij zijn vermaan niet door verwijt in de conscientie verzwakt worden, en om met klem en met volle overtuiging te kunnen spreken, radical met al wat alcohol bevat, gebroken hebben. Tevens wil men in zijn eigen persoon een aanbevelingsbrief zijn voor wat men van anderen vergt. In onze eigen persoon moeten we als in levenden lijve toonen, dat het zeer goed mogelijk is, zich aan allen alcohol te onthouden, en in onze gezondheid en werkkraft doen zien, hoe onthouding van allen alcohol niet noodig heeft zonder te schaden.

De pedanterie, door sommigen hierbij vertoond, rekenen we nu niet mede. Dat weigeren, om bij het heilige Avondmaal een slok wijn uit den beker te nemen; dat pretentius schrikken als men van achteren hoort, dat er in een pudding waarvan men een hapje nam, een enkele druppel rum was geweest, en zooveel meer, zijn ziekelijke uitwassen, maar die men niet aan heel het stelsel als zoodanig mag wijten. De degelijke teatotaliter drijven zelfs den spot met zulke excentrieke overdrijving.

Die buitensporigheden latea we dus rusten. We bespreken het systeem als systeem, en pogen er alle recht aan te doen weervaren.

En dan geven we voetstoots toe, dat de geheel-onthouders gelijk hebben, dat scheidend te maken tusschen wijn en drank kwalijk gaat; althans niet in landen, die geen wijlanden van nature zijn. Stellig schuilt de pestilentie veel meer in het gebruik van sterke drank, en zou het wijgebruik bij ons tot zoo jammerlijken toestand geleid hebben. Maar hiertegenover staat, dat in Noord-Holland, Friesland en Groningen, het gebruik van „rooien wien“ sinds onheuglijke tijden vrij sterke proportiën heeft aangenomen, en in burgerkringen tot heel wat zonde verlost en verleid heeft, tot zelfs in allerlei soort van vergaderingen en colleges, kerkelijke niet uitgezonderd. Maar bovenal geldt hier de overweging, dat de man uit het volk u in het gezicht uitlacht, als ge, met een glas wijn voor u, een opstel schrijft om hem zijn borrel afhandig te maken.

Alle halfstom genootschappen zijn ten deze dan ook schier uitsluitend tegen de drankwonder onder het lage volk geleerd, en

missen, doordien ze niet van zelfverloochening uitgaan, zedelijke veerkracht.

Alleen de geheel-onthouders hebben met terdaad het offer van „een stuk leven“ en „een deel wereld“ gebracht. Hun optreden heeft tot achtergrond een zedelijke daad, een betoon van wilskracht, een uiting van zelfverloochende toewijding aan de publieke zaak.

Dat dit bij de socialistischen eenigszins anders is, geven we toe. Zij handelen meer uit de overtuiging, dat de klasse der werklieden, door te drinken, haar geld en haar zedelijke veerkracht kwijt raakt, en hierdoor te gemakkelijker buit voor het kapitaal is. Geheel-onthouding brengt dus het geld uit de lade van den kastelein naar de kas van den Bond over, en het korps werklieden wordt weerbaarder.

Doch onder welken vorm het teatotalisme ook optreedt, het werkt altoos door het in beweging brengen van een zedelijke drijfveer eerst bij zichzelf, en daarna bij anderen. Vandaar dat het in tien jaren tijds meer wrocht dan het matigheidsgenootschap in een halve eeuw.

En dit is dan ook de bekoring, die het steeds uitoefent op jeugdige gemeederen. Het stelsel schijnt een hooge moraal te huldigen. Wie er zich bij aansluit, komt onder den indruk, dat zijn moraal hooger staat, dan die der anderen. Hij klimt een sport hooger op de geestelijke ladder. En hij doet dit op een punt, dat telkens uitkomt, telkens in het oog springt. Absoluut niets dan water.

De uitbreiding van de geheel-onthouding was dan ook in korten tijd van zeer aanmerkelijke beteekenis; en het zou zijn de feiten in het aangezicht weerspreken, zoo men ontkenen wilde, dat het in zekeren kring de macht van het alcoholisme zeer aanmerkelijk heeft doen afsnemen.

Doogetuigen.

Zonder op dit oogenblik geheel het vraagstuk der Doogetuigen te kunnen behandelen, willen we toch wel een kort antwoord geven op een ons toegezonden vraag van dezen inhoud:

In de *Herant* No. 984 trek ik in het artikel: „Nog een Doogetuigen“ de volgende zinsnede aan: „Wel zal de kerk moeten toezien, om de Christelijke opvoeding van zulke kinderen te verzekeren.“

Naar aanleiding dezer zinsnede neem ik de vrijheid U lastig te vallen met een vraag, die wellicht oirbaarlijk in de *Herant* ter voorlichting van mij en anderen zou kunnen beantwoord worden.

Zij betreft de bedoeling van de derde vraag in het formulier van den kinderdoop, en wel de woorden „of getuigen“. Wel herinner ik mij daarover het een en ander in de *Herant* te hebben gelezen, doch nog steeds waag ik te onderstellen, dat de algemeene opvatting dezer woorden niet de historische is. Volgens al wat ik daaromtrent tot dusver heb gehoord of gelezen, worden de „getuigen“ beschouwd als plaatsvervangende ouders. M. i. daarentegen zijn zij vertegenwoordigers der gemeente.

Mijne opvatting steunt op den algemeenen geest van het formulier.

De bediening des doops geschiedt in het midden der *vergaderde gemeente*; immers omdat de kinderen als kinderen der gemeente behooren gedoopt te worden. De gemeente bidt en dankt; toch niet als een aantal belangstellende vrienden, doch als gemeente. Zijn het de ouders, die danken: „dat gij ons en onzen kinderen al onze zonden vergeven hebt“ enz., of dankt alzo de *gehoorde gemeente*?

In de geheele handeling treedt de gemeente op, om een lid van het lichaam des Heeren als zoodanig openlijk te erkennen, niet waar? Anders kon de doop ook wel plaats vinden in 't particulier, buiten de openbare godsdienst-oefening.

Zou het gebruik der doogetuigen niet uit dit besef zijn voortgekomen? Wanneer het sacrament ten huize der ouders of van den geestelijke werd toegediend, moest desmettenem de gemeente vertegenwoordigd zijn, en geschiedde dit natuurlijk door de naaste bloedverwanten hiertoe niet te noodigen. Mijne vraag is nu deze: of deze opvatting van doogetuigen allen historischen grond mist.

Zij komt mij voor zoo geheel in het kader uwer doopsbeschouwing te passen, dat misschien de zaak eenig historisch onderzoek zou kunnen loonen.

Welke geldige reden is er anders voor Uwe bovenaangehaalde bewering, dat de kerk zal moeten toezien enz? Welke geldige reden is er anders voor aan te voeren, dat de kerk als zoodanig de verzorging der wezen op zich neemt? Vanwaar al onze weeshuizen enz., zoo onze vaders er anders over hebben gedacht? Dan zouden zij wel zoo consequent zijn geweest de wezenverzorging aan de particuliere philantropie over te laten, dunkt mij.

Tot ons leedwezen kunnen we op de gestelde vraag niet anders dan *ontkenend* antwoorden.

De Doogetuigen zouden in het stelsel van den schrijver door de gemeente en niet door de ouders moeten gesteld worden.

Toch goed steeds niet het eerste, maar het laatste.

Onze Gereformeerde kerken hebben in de Doogetuigen dan ook nooit iets anders gezien, dan mannen of vrouwen, die in geval de ouders of de natuurlijke voogden wegvielen, als voogden der gedoopte kinderen zouden optreden, om hun Christelijke opvoeding te verzekeren.

Eerst rustte die plicht op de ouders. Velen die weg dan verschoof die plicht op de grootouders. Doch waren ook die er niet meer, dan moesten voogden optreden. En die eventuele voogden liet men als getuigen bij den Doop optreden, opdat ze door stipulatie in het midden der gemeente tot dit werk der opvoeding zouden gehouden zijn.

Hierop drong men vooral in de tijden van vervolging, toen vader en moeder telkens den scherprechter aan de deur konden krijgen, om hun wezen overzorgd achter te laten.

Voor al zoo hun familie nog in de „superstitie“ stond, leverde dit voor hun kinde-

ren gevaar op. En daarom wenschte men dan *getuigen* bij den Doop, die in zulk een geval voor de geestelijke voogdij instonden.

De keuze van getuigen hield de verklaring in, dat de ouders deze getuigen na hun sterven als wettige voogden aanwezen.

Juist daarom echter merkt Voetius terecht op, dat dit gebruik van getuigen alle kracht en beteekenis verliest, zoo de Staatswetten het aan vader en moeder niet toestaan, om voogden aan te wijzen.

Vóór de Reformatie had het gebruik van *getuigen* een eenigszins andere beteekenis, waarop we nu niet kunnen ingaan. Eigenlijk was het herkomstig van den proscietendoopt in Israël.

Maar wat de schrijver zegt, dat ook de gemeente een verplichting bij den Doop op zich neemt, is daarom niet minder ten volle waar.

De gemeente, en in haar naam de kerkeraad, is gehouden, bij wegvalling der ouders, of ook als niet-leden voogd worden, voor de Christelijke opvoeding der gedoopte kinderen, te doen, wat mogelijk is.

Alleen deze verplichting vloeit rechtstreeks uit den Doop, en niet uit de *getuigen*.

Maandblad „Bethesda.“

Bij den uitgever A. Gezelle Meerburg, te Heusden, verschijnt sinds kort een maandblad onder den titel van *Bethesda*, dat steun en waardeering verdient.

Het poogt orgaan te zijn van de vele philanthropische inrichtingen, die sinds korten tijd verzezen zijn, en die de roeping gevoelen, om op het terrein der barmhartigheid, de kracht des geloofs, naar eisch van onze *Gereformeerde* belijdenis, te openbaren.

Het geeft daartoe elke maand een opwekking tot barmhartigheid uit het Woord, een reeks berichten uit de verscheidene stichtingen, en een beschouwing over de te volgen gedragslijn.

Uit de laatste rubriek volg hier wat Ds. Barger, van Driebergen, over de *Ziekenverpleging* schrijft:

Het ideaal is en blijft zeker, dat elke kranke, in eigen huis, door eigen huisgenooten of familieleden worde verzorgd. Daarop moet dan ook steeds worden gewezen en aangedrongen. En het is zeker ook de plicht van de opzieners der Kerk, bij het bezoeken der gezinnen, daaraan te herinneren, de onderwijzing uit het Woord Gods, waartoe ze geroepen zijn, ook daaraan dienstbaar te maken, en niet alleen den kranke te bezoeken, ten einde bij het heil zijner ziel hem te bepalen, maar vooral degenen die hem hebben te verplegen, te wijzen op hun roeping te dien opzichte, en met de onderwijzing van Gods getuigenis, die ook hier immers zoo duidelijk spreekt, bekend te maken. Gelijk ook eveneens de diakenen niet maar zoo spoedig hebben aan te raden, om een kranke of ellendige weg te zenden buiten eigen omgeving — maar integendeel, eerst alle mogelijke middelen moeten in het werk stellen, om dezen te laten in den kring, door den Heere zelf hem aangewezen.

Voor wien echter menigmaal huisgenooten binnentrad en kranken bezocht, is 't geen onbekende zaak, dat dit ideaal nog schier nergens bereikt werd. Wel zijn ze er, de enkele gezinnen, waar dit bestaan der barmhartigheid liefdelijk geent, en het krantenverrek een geheel ander aanzien kreeg, door de toewijding en zorg, die een gade, moeder of dochter, hie wisten ten toon te spreiden. Maar gemeenlijk, en hoe vaak, vindt de dienaar des Woords, wanneer hij de kranken of ellendigen bezoekt, reden te over tot den wensch, dat hier eens een ziekenverzorgster mocht intreden, geheel berekend voor haar taak, die het werk der verpleging naar ziel en lichaam op zich nam. Komen wij, die daartoe geroepen zijn, niet dikwijls in gezinnen, waar misschien wel liefde is en begeerte om de zieken op te passen, maar daartoe de noodige taak en wijsheid ontbreekt? En staan we niet eveneens telkens aan ziekbetten, waar letterlijk alles ontbreekt, waar schrikkelijke onreinheid heerscht, waar ligging en dekkel en verzorging volkomen onvolledige zijn — waar de vervulling van de eerste levensbehoefte voor een kranke gemist wordt — waar het uitalles blijkt, dat de gezonde die hier verzorgen moet, eigenlijk niet het lauweste besef heeft van wat ziekte is, of een kranke toekomst? Ja, is het niet meermalen voorgekomen, dat een zieke, wiens lot reeds hopeloos beslist scheen, door een zorgvuldige verpleging, weer geheel herstelde?

De gevallen zijn regel. De ziekenverzorging mag dus niet losgelaten. Ze moet ook door de Gereformeerde Kerken ter hand genomen en naar den eisch van Gods Woord verricht worden.

Van groot belang is het daarom, hoe de ziekenverpleger wordt opgeleid, en hoe ze haar taak opvat.

Zeker is het daartoe allerleest noodig, dat ze zich met volle toewijding des harten aan dien arbeid geeft, en zich geen ander levensdoel begeert, dan kranken te mogen verzorgen. Ze moet zich dan tot die taak geroepen gevoelen door den Heere zelf. Daar hen uit strekken de neiging en begeerte haars harten. Daarin alleen volkomen voldoening vinden. Neen, dan zoekt ze dien werkkring niet, gelijk helaas maar al te veel geschiedt, om een trap hooger te klimmen op de maatschappelijke ladder — om van een dienstbode ene dame te worden — maar dewijl de liefde van Christus haar drong, en die kranken haar dierbaar waren, om den wille haars Heeren, dewijl ze daarin niemand minder dan haar Heiland diende.

„Ik ben kranke geweest en gij hebt mij bezocht.“ Dat woord haars Heeren, waarmee Hij naar Zijn eigen getuigenis eenmaal in den dag der dagen de Zijnen hun plaats aan Zijne rechterhand in de eeuwige heerlijkheid al toewijzen, staat haar dan voortdurend voor oogen, en daarom is ze in staat, al die liefde, al die zelfverloochening, al die toewijding te betonen, die aan het krankebed van de rechte verpleger geelicht wordt. Ja, zelfs zich over den kranke te ontfemen, al is 't ook dat dese met zulk een siekte behept is, dat daardoor slechts weeten en walgend werkt wordt. Maar het is eigenlijk Christus zelf, Wien dat offer der liefde in dien kranke toekomt. Zoo veel dat aan een Zijner minste kranke broeder gedaan werd, is 't aan Hem zelf gedaan. Hij was in hen kranke, en als zij nu die kranken zoo met hare liefde omringde, was die liefde eigenlijk voor Hem zelf bestemd.

Dat geeft dan ook aan den arbeid der Krankenverzorging zulk een bijzondere beteekenis. Dan wordt dese uit het rechte beginsel verricht. Zij, die zich daaraan geven, worden dat werk dan

ook nimmer moe, al heeft het ook nog zulke waare eischen — al vergt het alle krachten van lichaam en ziel — al gunt het weinig rust, en al ontbreekt bij lastige, korelijke, telkens onvoldane lijders, maar al te veel de waardeering, die men toch voor deze zelfopoffering wel verwachten mocht. Maar zij, die daartoe geroepen wordt, gaat dan ook telkens met nieuwen moed en nieuwe veerkracht weer aan 't werk, dewijl het geloofsoog steeds mag zien op Hem, die als de barmhartige Hoogepriester, de nooden der Zijnen kent en lenigt, maar nu ook wil, dat Zijn volk daarin eveneens Zijn beeld zal vertoonen.

En dan is er nog iets, dat daartoe de rechte krantenverpleger drijft. De smart des lichaams, zeker, gaat haar ten zeerste ter harte. Alles doet ze en denkt ze uit, om deze dragelijk te maken, of kon 't zijn, haar geheel op te heffen. Daarmee is ze rusteloos bezig. Maar de ziel heeft haar grootste belangstelling. Wat zoo vaak bij een kranke vergeeten of verzuimd wordt. Hem te wijzen op de eenigen Medicijnmeester. De lessen op te vangen die in deze krankeheid van zijn God tot hem komen. Hem te leeren met zijn Borg in onderhandeling te treden. Hem te bepalen bij dat deel der Schrift, dat hij juist van nood heeft. Hem naar de behoefte zijner ziel toe te spreken. En niet alleen te zorgen dat de medicijn, die de geneesheer verordende, stipt wordt gebruikt, en al diens voorschriften opgevolgd, maar ook de rechte medicijn der zielen waaraan ze juist en nu behoefte heeft, aan te wenden en toe te passen. Ziet! Dat is tevens het werk van haar, die de Krankenverpleging te leiden heeft. Daartoe behoort veel geestelijke kennis, veel geestelijke takt, en een door Gods Geest zelf geschonken inzicht in het Woord des Heeren, dat dan ook de rechte vermaningen en de rechte vertroosting op den rechten tijd daaruit te putten weet.

Alleen echter wanneer zoo de Krankenverzorging geschiedt, en op de nooden van lichaam en zielen is ingericht, komt zij waarlijk tot haar recht.

Grijpt de Gereformeerde Ziekenverzorging niet naar een onbereikbaar ideaal, wanneer zij naar de opleiding van rechte verplegers staat? Of kan 't daartoe niet komen, wanneer de liefde des Heeren in ieder der Gereformeerde Kerken in Nederland weder tot haar volle recht komt, en de kracht, die daarvan moet uitgaan, haar wederom bepaalt bij hetgeen zij tegenover hare kranken verplicht is?

We waardeeren de bezonnenheid en bedachtzaamheid, waarmee hier gesproken wordt, en ons dunkt, de ernst der zaak zal te gereeder ingang vinden, naarmate de redactie er in slaagt, onze moeders en zusters, ook met praktischen raad in deze bij te staan en voor te lichten, ten einde in haar eigen huis voor eigen kranken niets minder te doen, dan de ziekenzuster, in ander woning ingaande, doet voor wie haar vreemd is.

Ziekenzusters uitgaande, om onze moeders en zusters het verplegen aan eigen huis weder terdege te leeren, zou dan ook in zedelijken zin een zegen voor onzen kring zijn.

Uit de Pers.

Het loont de moeite kennis te nemen van wat de Moderne Prof. Van Manen, van Leiden, in de *Hervorming* schrijft, over de Synodale manier, om iemand bij besluit af te snijden, als hebbende getoond zich aan de kerk te onttrekken.

Hij zegt er dit van:

De theorie van Dr. G. J. Vos A.m., heeft wederom een overwinning behaald. Nutsgevoeren de vervolgde Protestantenbonders te Schiedam, gelijk in 1887 en volgende jaren tegenover Doleerenden. De theorie der binnensynodale kerk, van den niet bestaanden grooten ban, onder den vorm van een onschuldig besluit, een besluit van den Kerkeraad, waarbij wordt verduard, dat deze of die door woord of daad ten duidelijkste heeft getoond, zich van de N. H. kerk af te scheiden.

Het Classicaal Bestuur van Rotterdam heeft het beruchte Schiedamsche besluit bevestigd. De overwegingen, waarop dit „eindbesluit“ rust, zijn allermerkwaardigst. Een tiental der betrokken personen wordt over den kam geschoven. Het zijn stoute kinderen, die niet verhoorden hebben, dat een kind van de echtheid Oranje werd gedoopt, en die — erger nog — niet hebben willen komen voor den Kerkeraad, om zich tot herouw te laten brengen. Hun „berhaalde niet-verschijning“ doet ten duidelijkste zien, dat zij weigerachtig zijn om de kerkelijke wetten en verordeningen op te volgen. „Door zich“ — die onbeschaamden — als partij te stellen tegenover den Kerkeraad, hebben zij getoond „onmiddellijk deien niet te erkennen als het bestuur, onder hetwelk zij als lidmaten der gemeente geplaatst en aan 't welk zij gehoorzaamheid verschuldigd zijn.“

„Daardoor“ — het staat er — hebben zij zich „feitelijk onttrokken aan de N. H. Gemeente hinner woonplaats en midtusen aan de Ned. Hervormde Kerk“ (f) Het was niet noodig verder naar hen te luisteren, en rekening te houden met hun ernstige begeerte om te blijven behooren tot de N. H. Kerk, niettegenstaande zij genooddakt waren zelf te voorzien in hun godsdienstige behoeven, nu de Kerkeraad daarvoor niet zorgde. „Alle verdere verklaringen en betoogen in de richting van de kerkelijke wetten en verordeningen op te volgen, worden terzijde gesteld, omdat hun bij behouding de gelegenheid is gegeven, dit alles mondeling of schriftelijk aan den Kerkeraad mede te deelen.“

Die stoute kinderen, onghoorzaam zijn, niet willen degen, en dan klagen als zij een pak krijgen. Foel! Wat denken zij wel? „Geen Kerkeraad is afhankelijk van het goedvinden van leden zijner gemeente, noch kan verplicht worden hen als zoodanig te handhaven, wanneer zij met den woorden zeggen: wij willen blijven, maar metterdaad verklaren te zijn heengegaan.“

Een ander — minder stout en wel verschenen voor de vierschaar der Schiedamsche Besluiters — was toch ook te vermetel geweest, dan dat men zijn zaak naar eisch meende te moeten onderzoeken. Hij had den veel besproken Doop niet verhoorden, niet afgesneden, en zelfs geen bezwaar daarover gevoeld toen de Kerkeraad hem had gewezen op zijn zonde. Ook voor hem gold de overweging, dat alle verdere verklaringen en betoogen, in des klagers schrijven uitgedrukt, hier buiten belangstelling behooren te blijven, omdat ze de feiten niet weerspreken“. Wel te verstaan: de gruwel der nietvertoonde doopsbediening en het ontbreken van berouw daarover op des kerkeraads vermaan.

En wat het recht betreft, in beide stukken de zelfde enkelvoudige overweging, „dat het oordeel over de strekking van zulk een daad, uiteraard van die daad behoort te behouden recht van beklag bij hen in opklommenden rang volgend Bestuur bij het bevoegde Bestuur, d. i. bij den Kerkeraad, door welken de kerk haar lidmaten schenkt en de lidmatenregisters doet houden“. M. a. w. het bekende practische van Dr. G. J. Vos A.m., waarvoor in onze kerkelijke reglementen, gelijk hij onlangs zelf verklaarde, op niet één artikel kan worden gewezen. Het Classicaal Bestuur van Rotterdam doet dan ook geen poging om de betwiste bevoegdheid

van den Kerkeraad in deze met een beroep op een of meer wetsartikelen boven bedenking te verheffen.

Of nu de klagers werkelijk zijn afgesneden? Natuurlijk niet. De N. H. Kerk heeft den grooten ban niet, en machtsverschijding van een Kerkeraad, gestund door een Classicaal Bestuur, kan hem niet door een achterdeurtje invoeren en toepassen. Tenzij bij wijze van een onwaardig spel.

Het is te hopen, dat onze Schiedamsche vrienden dit ook begrepen en hun recht op het lidmatenregister der N. H. Kerk niet prijsgeven zullen. De vertooning, uitgevoerd door Kerkeraad en Classicaal Bestuur, hoe aangenaam ook voor het oog en blik, brengen niet van het rechte spoor. Wat de heer Overman nog in het voorgaande jaar liet drukken bij art. 3 Alg. Regl.: „Het tweede lid van dit art.: „of door haar van hante betrekking tot de kerk vervallen zijn verklaard“ is niet gerelementeerd in het Regl. voor kerkelijk opzicht en tucht enz. en kan misdien niet toegepast worden.“ geldt niet alleen van het genoemde tweede lid, maar van het geheele artikel. Indien het anders ware, wij zouden de desbetreffende bepaling moeten vinden in het Regl. voor de Kerkeraaden waar de lidmatenregisters van Dr. Vos en Rotterdam's Classicale niet zijn vergeeten, of in het Regl. voor kerkelijk opzicht, enz., waar een register van toetepassen straffen niet ontbreekt.

Uit het bestaan van art. 3 A. R., met den heer Ham, af te leiden dat ergens een macht moet zijn, bevoegd om het te handhaven, kan hoogstens leiden tot den wensch, dien ik niet deel, dat erlang in deze leemte voorzien en aangewezen worde wie die macht zal zijn. Zoolang dit niet geschiedt, blijft het genoemde art. een dood artikel. Eveneens als art. 23 A. R. een dood artikel was tot 1867.

De heer Ham vraakt dat voorbeeld, omdat art. 23 spreekt van nader te maken bijzondere reglementen. Welnu, dan geef ik een ander: Art. 11 A. R. Wie weet niet, hoe duidelijk dat het beginsel is uitgesproken, dat „handhaving harer leer“ is opgelegd aan allen die, in onderscheiden betrekkingen, met het kerkelijk bestuur belast zijn, en dat toch sedert jaar en dag van de toepassing van dit beginsel niets kon komen, omdat de nadere omschrijving, ofschoon niet toegesegd in het artikel, ontbreekt?

„Ieder belijdt zijne godsdienstige meeningen met volkomen vrijheid“, zegt onze grondwet. Maar ik heb in tal van gevallen de bevoegdheid niet, den reed te weigeren, hoewel ik dien onzindelijk en in strijd acht met den eerbied jegens God.

Men vergeet toch het onderscheid niet tusschen algemeene bepalingen, beginselen, hoofdstellingen, uitgesproken in een Algemeene of Grondwet en de omhullende nadere regeling van een en ander, waartoe zeker niet in de laatste plaats behoort: de aanwijzing der voornemensplaatse beginselen, in bijzondere wetten of reglementen.

Wat echter hier in den te Schiedam ontbranden strijd tegen de vijftienjarige hoofdaak is, is niet de vraag naar de macht, bevoegd om uitvoering te geven aan art. 3 A. R., maar die naar het recht van den Kerkeraad, om bij besluit te regelen wat als een zaak van opzicht en tucht moest worden behandeld, indien men zich verplicht achtte handelend op te treden.

Zijn de Protestantenbonders schuldig, dan mogen zij worden gevonnisd, desnoeds gelijk nu — o zoo klesch — in hooger beroep onder de schrijvende leiding van een der predikanten, lid van den door vervolgingsalver aangegeven Kerkeraad. Maar tegen het arglistig straffen bij besluit, en dan nog wel met een straf, veel zwaarder dan waartoe ook het strengste vonnis zou kunnen leiden, worde protesteerd met alle macht.

Dit stuk is daarom merkwaardig, omdat deze Moderne hoogleraar er nu zelf op wijst, hoe thans gelijke maatregel toegepast wordt op de Modernen, als in 1887 op de Doleerenden.

Hij erkent dus nu zelf, dat aan de Doleerenden destijds klinkklaar *onrecht* is geschied, zelfs op reglementair terrein.

En intusschen zijn het zijn eigen geestverwanten geweest, die daartoe destijds hebben medegewerkt, en is het op deze *vulke* besluiten dat de *rechtelijke* macht haar vonnissen deed rusten.

Sapientia sat.

Officieele Berichten.

Mel verkorting uit het Kerkblad van 1 Mei 1896.

Classe Woorden, gehouden op Donderdag 23 April te Alfen.

Naar toebereit in Ds. Ringnald praeses en Ds. K. B. van Diemen scriba.

Het Rapport in zake de Opleiding van a. s. Dienaren des Woords wordt uitvoerig besproken. Met algemeene stemmen wordt aangenomen het voorstel van de Curatoren der Theol. School, splitsing van het onderwijs te Kampen, tusschen Gymnasium en Theol. School, de regeling voor de Theol. opleiding.

Het navolgende voorstel wordt met betrekking tot het Rapport Zending onder de Joden met 22 stemmen aangenomen.

„De Classis spreekt zich niet uit over het al of niet noodzakelijke om een hoogleraar aan te stellen voor de Zending onder de Joden, maar mocht de Synode hiertoe besluiten, dat dan niet alleen aan de Theol. School een hoogleraar wordt aangesteld, maar ook worde getracht dezen te verkrijgen aan de Vrije Universiteit te Amsterdam.“

Tot deputaten der a. s. Prov. Synode worden benoemd: DD. J. W. Gunst en D. Ringnald met de Ouderlingen M. van Muiswinkel en C. Boer als primi; DD. J. Breukelaar en H. van Dijk met de Ouderlingen J. Hamerling en A. Verduijn als secundi.

Villate centrale diaconale conferentie der Gereformeerde kerken in Nederland, te houden te Assen op Dinsdag 3 Mei 1896, in het kerkgebouw der Gereformeerde kerk, aanvang des morgens ten 9½ uur.

Agendum.

1. Hoe te handelen met het onderhoud van minderjarige kinderen, die inwonen bij ouders, die van de gemeente zijn afgesneden, ingeval die ouders weigeren die kinderen ter school, ter kerk en ter catechistie te zenden? Zal men aan zulke ouders nog iets geven voor het onderhoud der kinderen, of na herhaalde waarschuwing alle gaven inhouden? Diacon. Smilde.

2. De Centr. Diacon. Conferentie verzoekt aan alle Classicale Vergaderingen, dat de navraag Art. 41 Dordtsche Kerkeorde voortaan hoofdelijk kerk voor kerk plaats vinde. Diacon. Leeuwarden A.

3. Diaconen der kerken A en B te Harlingen meenen op grond van Gods Woord, dat Diaconale barmhartigheid voortop gaat; voorts spreken zij de wenschelijkheid uit, dat vergaderingen, zooda deze conferentie, in den kerk worden gehouden. Diacon. Harlingen A en B.

4. Is het met inachtneming der dikwerf groote financiële bezwaren tot instandhouding der plaatselijke kerken nochtans roeping, dat de Diaconen aandringen, om afzonderlijke collecten ten dienste der armen te houden? Diacon. Goutum.

5. Is een Diaconie verplicht armen, die met attestatie uit andere kerken komen, waar ze hulpbehoevend zijn geworden, te aanvaarden, of zijn